

DECYZJA NR 1
Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych
z dnia 27 maja 2002 r .

w sprawie zasad i sposobu ustalania przez archiwa państwowe państwowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe.

Na podstawie art. 21 ust. 1 pkt. 1 i 4 w związku z art. 33 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. Nr 38, poz. 173, ze zm.) postanawia się, co następuje:

§ 1

Wprowadza się do stosowania przez archiwa państwowe:

- 1) Wytyczne w sprawie zasad ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe, zwane dalej "Wytycznymi", stanowiące załącznik nr 1 do decyzji.
- 2) Instrukcję w sprawie sposobu ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe, zwaną dalej "Instrukcją", stanowiącą załącznik nr 2 do decyzji.
- 3) wzór aktu ustalenia jednostki organizacyjnej w której powstają materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego i zobowiązanej do utworzenia i prowadzenia archiwum zakładowego, stanowiący załącznik nr 3 do decyzji.

§2

Archiwa państwowe obowiązane są:

- 1) przeprowadzić - na podstawie Wytycznych, o których mowa w § 1 ust. 1 oraz materiałów pomocniczych, takich jak komputerowa baza danych JOPIS (wyciąg z komputerowej bazy REGON GUS, zawierający dane o jednostkach organizacyjnych będących potencjalnymi wytwórcami państwowego zasobu archiwalnego) - analizę jednostek organizacyjnych wytwarzających materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego;
- 2) dokonać, zgodnie z pkt. 1, weryfikacji jednostek organizacyjnych ustalonych zarządzeniem Nr 3 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 30 kwietnia 1985 r. w sprawie zasad i trybu ustalania państwowych jednostek organizacyjnych w których tworzy się archiwa zakładowe, jako tych w których powinny działać archiwa zakładowe, a w przypadkach, gdy analiza wykaże, że archiwum państwowe nie ustaliło danej jednostki organizacyjnej, winno tego dokonać na podstawie niniejszej decyzji.

§3

1. Komisja Archiwalnej Oceny Dokumentacji opiniuje przedłożony przez komórkę do spraw nadzoru archiwalnego spis jednostek organizacyjnych dokonany zgodnie z § 2, w formie wydruku z komputerowej bazy NADZÓR oraz spis jednostek organizacyjnych proponowanych do ustalenia jako tych, w których powinny działać archiwa zakładowe.
2. Komórka do spraw nadzoru archiwalnego przedstawia dyrektorowi archiwum protokół z posiedzenia Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji oraz do zatwierdzenia spis obejmujący państwowe jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe jednostki

organizacyjne zobowiązane do utworzenia i prowadzenia archiwów zakładowych i proponowane do ustalenia jako wytwarzające państwowy zasób archiwalny.

§4

Archiwa państwowe do dnia 31 lipca 2002 r. zakończą działania o których mowa w § 2 i 3, jednocześnie aktualizując komputerową bazę NADZÓR.

§5

1. Traci moc zarządzenie Nr 3 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 30 kwietnia 1985 r. w sprawie zasad i trybu ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe.

2. Zachowują moc akty ustalające jednostki organizacyjne zobowiązane do utworzenia i prowadzenia archiwów zakładowych, wydane na podstawie zarządzenia o którym mowa w ust. 1.

§6

Decyzja wchodzi w życie z dniem podpisania.

WYTYCZNE

w sprawie zasad ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe

I. Przy ustalaniu lub wnioskowaniu o ustalenie państwowej jednostki organizacyjnej, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządowej jednostki organizacyjnej, w której powstają materiały archiwalne i która w związku z tym zobowiązana jest do utworzenia i prowadzenia archiwum zakładowego, należy w szczególności uwzględnić następujące czynniki:

- 1) funkcje jednostki organizacyjnej w ramach struktury administracyjnej i gospodarczej kraju bądź regionu,
- 2) charakter i przedmiot prowadzonej działalności oraz zasięg działania,
- 3) znaczenie społeczne, gospodarcze i kulturalne jednostki organizacyjnej,
- 4) powtarzalność wytwarzanych materiałów archiwalnych,
- 5) wartość informacyjną dokumentacji,
- 6) znaczenie historyczne i regionalne materiałów archiwalnych dla dokumentowania dziejów kraju lub regionu (politycznych, społecznych, gospodarczych, kulturalnych, naukowych),
- 7) uzasadnioną konieczność archiwalnego, zachowania ciągłości w kształtowaniu zasobu
- 8) status prawny jednostki organizacyjnej, która może być państwową jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej, państwową osobą prawną, samorządową jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej lub samorządową osobą prawną, przy czym:
 - a) przez państwowe jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej rozumie się jednostki, które nie zostały wyposażone w osobowość prawną, np. jednostki budżetowe;
 - b) przez państwowe osoby prawne rozumie się jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznały osobowość prawną, np. przedsiębiorstwa państwowe, banki państwowe, jednostki badawczo - rozwojowe, spółki Skarbu Państwa, spółki państwowych osób prawnych, agencje Skarbu Państwa, inne jednostki organizacyjne wyposażone w osobowość prawną utworzone przez Skarb Państwa, fundacje których jedynym fundatorem jest Skarb Państwa;
 - c) przez samorządowe jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej rozumie się jednostki, które nie zostały wyposażone w osobowość prawną, np. urzędy gmin, starostwa, urzędy marszałkowskie oraz podległe jednostkom samorządu terytorialnego jednostki i zakłady budżetowe;
 - d) przez samorządowe osoby prawne rozumie się jednostki organizacyjne utworzone przez samorząd terytorialny gminy, powiatu lub województwa w formie przewidzianej dla danej osoby prawnej, np. spółki handlowe z wyłącznym udziałem jednostek samorządu terytorialnego, banki z wyłącznym udziałem jednostek samorządu terytorialnego.

II. Jako materiały pomocnicze przy ustalaniu lub wnioskowaniu o ustalenie jednostek organizacyjnych w których tworzy się archiwa zakładowe winny służyć przede wszystkim obowiązujące przepisy prawa, w tym prawa miejscowego, statuty, regulaminy, rejestry sądowe, dokumenty organizacyjne, plany i programy rozwoju, umowy i porozumienia lokalne, międzynarodowe, materiały i publikacje Głównego Urzędu Statystycznego, różnego rodzaju opracowania, a w szczególności przepisy określające:

- zasady podziału terytorialnego kraju,
- organizację władz publicznych,

- kompetencje poszczególnych organów administracji rządowej,
- kompetencje organów jednostek samorządu terytorialnego,
- właściwość miejscową powszechnych jednostek wymiaru sprawiedliwości,
- podstawy działania przedsiębiorstw państwowych oraz ich przekształcenia w drodze komercjalizacji i prywatyzacji,
- zasady funkcjonowania gospodarki komunalnej,
- zasady funkcjonowania spółek handlowych,
- zasady funkcjonowania szkolnictwa,
- zasady funkcjonowania opieki zdrowotnej,
- zasady funkcjonowania jednostek organizacyjnych kultury.

III. Jednostkami organizacyjnymi zobowiązanymi do tworzenia i prowadzenia archiwów zakładowych są:

1. jednostki organizacyjne obsługujące naczelne i centralne organy administracji rządowej (z wyjątkiem jednostek prowadzących archiwa wyodrębnione), a także inne jednostki o charakterze centralnym, w szczególności:
 - Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, ministerstwa,
 - urzędy centralne,
 - agencje, komisje i komitety, lub inne jednostki,
 - Krajowe Biuro Wyborcze oraz jego delegatury;
2. organy kontroli państwowej i ochrony prawa - Najwyższa Izba Kontroli oraz jej delegatury, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Interesu Publicznego, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji;
3. jednostki organizacyjne administracji rządowej w województwie:
 - a) administracji zespolonej, np. urząd wojewódzki, kuratorium oświaty, wojewódzki inspektorat państwowej inspekcji handlowej,
 - b) administracji niezespolonej, np. izby skarbowe, urzędy kontroli skarbowej, urzędy statystyczne,
4. jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego:
 - urzędy marszałkowskie,
 - starostwa ziemskie i miasta na prawach powiatu,
 - urzędy miast, urzędy miast i gmin, urzędy gmin;
5. związki i porozumienia: regionalne, województw, powiatów, międzygminne, utworzone na podstawie przepisów o samorządzie województwa, samorządzie powiatu lub samorządzie gminnym;
6. jednostki organizacyjne wymiaru sprawiedliwości:
 - Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu, Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny, sądy apelacyjne, sądy okręgowe, sądy rejonowe,
 - prokuratury apelacyjne, prokuratury okręgowe, prokuratury rejonowe,
 - samorządowe kolegia odwoławcze,
 - izby morskie,
 - okręgowe inspektoraty służby więziennej ;
7. instytucje kontrolne:
 - regionalne izby obrachunkowe, państwowa inspekcja pracy (inne są uwzględnione w punktach III.2, III.3a i III.3b);
8. urzędy stanu cywilnego;
9. instytucje finansowe i ubezpieczeniowe:
 - centrale banków i ich oddziały, centrale i oddziały instytucji ubezpieczeń społecznych i majątkowych, fundusze;
10. jednostki organizacyjne nauki i oświaty:
 - Polska Akademia Nauk, jej oddziały, instytuty i pomocnicze placówki naukowe,
 - państwowe szkoły wyższe,
 - niepaństwowe szkoły wyższe tworzone przez jednostki samorządu terytorialnego,
 - jednostki badawczo - rozwojowe, tj. instytuty naukowo - badawcze, ośrodki badawczo - rozwojowe i inne placówki o tym charakterze,

- wydawnictwa o zasięgu ogólnokrajowym i regionalnym,
 - biblioteki naukowe i wojewódzkie biblioteki publiczne,
 - centralne ośrodki doskonalenia kadr,
 - pałace młodzieży,
 - wybrane publiczne szkoły średnie i placówki oświatowo - wychowawcze;
11. jednostki organizacyjne kultury , sztuki, ochrony dziedzictwa narodowego, w szczególności:
- jednostki publicznej radiofonii i telewizji ("Telewizja Polska - Spółka Akcyjna", "Polskie Radio - Spółka Akcyjna", jednostki radiofonii i telewizji tworzone przez samorząd terytorialny),
 - instytucje widowiskowe i muzyczne o szczególnym znaczeniu ogólnokrajowym lub regionalnym (teatry , opery , operetki, filharmonie),
 - muzea narodowe oraz inne muzea,
 - ośrodki dokumentacji zabytków,
 - dyrekcje parków narodowych;
12. fundacje tworzone ustawą, np. Zakład Narodowy imienia Ossolińskich;
13. przedsiębiorstwa państwowe, jednostki organizacyjne gospodarki komunalnej, spółki handlowe:
- o zasięgu krajowym, np. "Polskie Koleje Państwowe - Spółka Akcyjna", państwowe przedsiębiorstwo użyteczności publicznej "Poczta Polska",
 - przemysłowe o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej lub regionu,
 - typu specjalistycznego np. Mennica Państwowa, Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych Spółka Akcyjna,
 - biura projektów,
 - wybrane komunalne zakłady budżetowe i spółki handlowe, np. prowadzące działalność w zakresie komunikacji miejskiej, wodociągów;
14. jednostki organizacyjne ochrony zdrowia:
- kasy chorych,
 - wybrane samodzielne jednostki ochrony zdrowia np. instytuty, szpitale;
15. wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne nie wymienione wyżej, w szczególności:
- urzędy pracy,
 - ośrodki polityki społecznej,
 - ośrodki medycyny pracy,
 - ośrodki geodezji i kartografii,
 - biura geodezji i terenów rolnych,
 - biura planowania przestrzennego,
 - ochrony środowiska,
 - rolnictwa i gospodarki żywnościowej,
 - placówki kultury fizycznej i turystyki,
 - placówki ochrony praw konsumentów;
16. powiatowe i gminne samorządowe jednostki organizacyjne nie wymienione wyżej:
- wybrane powiatowe inspekcje weterynaryjne, inspekcje sanitarne oraz inne służby, jeśli ich zadania zostały przejęte od wojewody,
 - terenowe ośrodki dokumentacji geodezyjno - kartograficznej,
 - wybrane powiatowe instytucje kultury fizycznej (np. centra powiatowe),
 - wybrane powiatowe centra pomocy społecznej.

IV. Jako jednostki organizacyjne zobowiązane do utworzenia archiwów zakładowych mogą zostać wyznaczone inne niż jednostki objęte niniejszym wykazem, o ile charakter ich działalności ma szczególne znaczenie dla rozwoju danego regionu, np. urzędy skarbowe, powiatowe urzędy pracy.

INSTRUKCJA

w sprawie sposobu ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe.

§ 1

1. Państwowe jednostki organizacyjne, jednostki samorządu terytorialnego i samorządowe jednostki organizacyjne, zwane dalej "jednostkami organizacyjnymi", w których powstają materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego, zobowiązane są do utworzenia i prowadzenia archiwów zakładowych.

2. Jednostki organizacyjne, o których mowa w ust. 1, ustala:

1) Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych:

a) w odniesieniu do mających siedzibę w Warszawie jednostek organizacyjnych, obejmujących swoją właściwością obszar całego Państwa - na wniosek dyrektora właściwego archiwum centralnego, tj. odpowiednio dyrektora Archiwum Akt Nowych lub dyrektora Archiwum Dokumentacji Mechanicznej,

b) w odniesieniu do jednostek organizacyjnych obejmujących swoją właściwością obszar całego Państwa, a mających siedzibę poza Warszawą - na wniosek dyrektora właściwego terytorialnie archiwum państwowego,

2) dyrektor właściwego archiwum państwowego - w odniesieniu do innych jednostek organizacyjnych niż określone w pkt.1.

3. Do właściwości rzeczowej Archiwum Dokumentacji Mechanicznej należą jednostki organizacyjne, mające siedzibę w Warszawie:

1) powołane do wytwarzania dokumentacji audiowizualnej,

2) utrwalające działalność podstawową w formie audiowizualnej,

4. Ustalenie, o którym mowa w ust. 2, następuje w formie aktu administracyjnego (według wzoru o którym mowa w § 1 ust. 3 decyzji), skierowanego do kierownika danej jednostki organizacyjnej .

5. W stosunku do jednostek organizacyjnych ustalonych do dnia wprowadzenia niniejszej instrukcji nie ponawia się aktu, o którym mowa w ust. 4.

§ 2

Dyrektorzy archiwów państwowych, ustalając jednostki organizacyjne zobowiązane do utworzenia archiwów zakładowych oraz występując z wnioskami o ustalenie takich jednostek przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, kierują się:

1) " Wytycznymi w sprawie zasad ustalania państwowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych, w których tworzy się archiwa zakładowe", zwanymi dalej "Wytycznymi".

2) wynikami ekspertyzy archiwalnej,

3) opinią właściwej Komisji Archiwalnej Oceny Dokumentacji, zwaną dalej "KAOD".

§ 3

1. Ustalanie nowych jednostek organizacyjnych, o których mowa w pkt. III Wytycznych, po zatwierdzeniu przez dyrektora archiwum spisu jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 3 ust. 2 decyzji, nie wymaga zasięgnięcia opinii KAOD.

2. Ustalanie nowych jednostek organizacyjnych, o których mowa w pkt. IV Wytycznych, po zatwierdzeniu przez dyrektora archiwum spisu jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 4 ust. 2 decyzji, następuje po zasięgnięciu opinii KAOD.
3. Wpisanie nowej jednostki organizacyjnej do komputerowej bazy NADZÓR następuje po upływie 30 dni od daty wysłania aktu administracyjnego, o którym mowa w § 1 ust. 4.

§ 4

1. Wykaz państwowych jednostek organizacyjnych, jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych zobowiązanych do utworzenia i prowadzenia archiwum zakładowego prowadzi się w komputerowej bazie NADZÓR.
2. Na dzień 31 grudnia każdego roku kalendarzowego sporządza się wydruk komputerowy wykazu, o którym mowa w ust. 1, w celu zabezpieczenia informacji z komputerowej bazy NADZÓR.
3. Wydruk wykazu, o którym mowa w ust. 2 podpisuje kierownik komórki do spraw nadzoru archiwalnego.
4. Wydruk, o którym mowa w ust. 2 przechowuje się w teczce spraw pod hasłem 411 jednolitego rzeczowego wykazu akt archiwów państwowych, stanowiącego załącznik nr 2 do zarządzenia Nr 25 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 8 grudnia 1998 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej i jednolitego rzeczowego wykazu akt archiwów państwowych.

§ 5

1. Jednostkę organizacyjną, która w następstwie zmian własnościowych, utraciła status jednostki wytwarzającej materiały archiwalne wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego, po ustaleniu tego faktu, należy powiadomić na piśmie o utracie mocy aktu administracyjnego, o którym mowa w § 1 ust. 4.
2. Jednostkę organizacyjną, której dokumentacja na skutek istotnych zmian w zakresie działania tej jednostki, przestała mieć charakter materiałów archiwalnych - po przeprowadzeniu ekspertyzy archiwalnej i zasięgnięciu opinii właściwej KAOD, archiwum państwowe powinno na piśmie powiadomić o cofnięciu wcześniej wydanego aktu administracyjnego.
3. Jednostki organizacyjnej nie powiadamia się o tym, że przestała wytwarzać materiały archiwalne wówczas, gdy:
 - 1) ustała jej działalność jako wytwórcy państwowego zasobu archiwalnego w następstwie likwidacji bądź ukończenia postępowania upadłościowego i wykreślenia z odpowiedniego rejestru,
 - 2) weszła w skład innej jednostki organizacyjnej w następstwie zmian organizacyjnych, tracąc status samodzielnej jednostki organizacyjnej wytwarzającej państwowy zasób archiwalny.

§ 6

1. Równocześnie z powiadomieniem jednostki organizacyjnej, o którym mowa w § 5 ust. 1 i ust. 2, dokonuje się aktualizacji właściwych danych o jednostce w komputerowej bazie NADZÓR.
2. W komputerowej bazie NADZÓR dokonuje się aktualizacji danych o jednostkach, o których mowa w § 5 ust. 3, niezwłocznie po zgromadzeniu przez archiwum państwowe dokumentów potwierdzających zaistniały stan.

§ 7

W celu zachowania aktualnych danych z wykazu, o którym mowa w § 5 ust. 1, należy zabezpieczać komputerową bazę NADZÓR poprzez sporządzanie kopii bezpieczeństwa, zgodnie z podręcznikiem użytkownika do obsługi tej bazy w wersji 1,3.

Załącznik nr 3 do decyzji Nr 1
Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych
z dnia 27 maja 2002 r.

....., dnia

.....
nazwa archiwum państwowego

Znak sprawy:

.....
kierownik jednostki organizacyjnej, jej nazwa i adres

Uprzejmie informuję, że działając na podstawie art. 33 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. Nr 38, poz. 173 ze zm.), zwanej dalej "ustawą archiwalną" oraz uwzględniając charakter i zakres prowadzonej działalności, ustalam

.....*)
jako jednostkę, w której powstają materiały archiwalnie wchodzące do państwowego zasobu archiwalnego. Nakłada to obowiązek zorganizowania i prowadzenia archiwum zakładowego, zgodnie z art. 34 ustawy archiwalnej.

Zgodnie z art. 28 pkt. 4 ustawy archiwalnej, kontrolę nad działalnością wyżej powołanej jednostki organizacyjnej w zakresie prawidłowego postępowania z materiałami archiwalnymi sprawować będzie Archiwum, do którego należy w terminie 30 dni od daty doręczenia niniejszego pisma przesłać informację o podjętych działaniach mających na celu zorganizowanie archiwum zakładowego oraz o przepisach wewnętrznych**) odnoszących się do usytuowania archiwum zakładowego w strukturze organizacyjnej jednostki.

.....
Dyrektor

*) Należy wpisać pełną nazwę jednostki organizacyjnej w oparciu o obowiązujące akty prawne

**) np. regulamin organizacyjny